

GELENEKSEL TARAKLI EVLERİNDE BALKON TİPOLOJİ DENEMESİ

BALCONY TYPOLOGY STUDY IN TARAKLI TRADITIONAL HOUSES

Şennur FİÇİCİOĞLU, Hicran Hanım HALAÇ

Gönderim Tarihi: 31.07.2022

Kabul Tarihi: 03.11.2022

Öz Abstract

Geleneksel Türk evleri pek çok açıdan eşsiz ve ayırt edici özelliklere sahiptir. Çıkmalar, çevreyle kurdukları ilişkiler, mekan çözümleri gibi unsurlar geleneksel Türk evlerindeki önemli öğelerdendir. Balkon da bu öğelerden biridir. 19. Yy ile birlikte Türk evlerinde kendini göstermeye başlayan balkon, zamanla kendine ait tasarım kriterleriyle Türk evlerinde göze çarpan, estetik ve işlevsel bir öğe haline gelmiştir. Balkonların çevreyle, insanla, mekânsal organizasyonla kurduğu ilişkiler evden eve değişmekte ve farklı amaçlar gütmektedir. Bu bağlamda çalışma kapsamında Taraklı geleneksel evlerindeki balkon tipolojilerinin araştırılması amaçlanmıştır. Balkon çevre ilişkisi, balkon cephe ilişkisi, balkon giriş ilişkisi, balkon çatı ilişkisi, balkon taşıyıcı sistemi, balkon süslemeleri başlıkları altında; çıkma durumları, malzemeler, dikmeler, balkon konumu, kat ilişkileri, payanda balkon ilişkileri geleneksel Türk evlerini yansıtan bozulmamış dokusuyla Taraklı evleri üzerinden irdelenerek tipoloji çalışması ortaya koymak istenmektedir. Taraklı Sakarya'ya bağlı bir ilçedir. Sit alanı içerisinde yer alan tescilli yapılar belirlenmiş, bu 90 adet yapıdan balkon içeren 42 tanesi belirlenen başlıklar altında analiz edilmiştir. Analiz sonucunda başlıklar eşleştirilerek tescilli evler envanter numaralarına göre tabloya girilmiş ve tipoloji denemesi olarak sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Balkon, Taraklı, Tipoloji, Geleneksel Türk evleri

Traditional Turkish houses have many unique and distinctive features. Elements such as overhangs, relations with the environment, spatial solutions are important components in traditional Turkish houses. Balcony is one of these items. The balcony, which started to show itself in Turkish houses in the 19th century, has become an aesthetic and functional element in Turkish houses with its own respective design criteria over time. The relations that the balconies establish with the environment, people and spatial organization vary from house to house and pursue different purposes. In this context, it is aimed to investigate the balcony typologies in Taraklı traditional houses within the scope of the study. Under the headings of balcony-environment relationship, balcony-facade relationship, balcony entrance relationship, balcony-roof relationship, balcony carrier system and balcony decorations; it is desired to present a typology study by examining the protrusions, materials, uprights, balcony location, floor relations, buttress-balcony relations through Taraklı houses with their unspoiled texture reflecting traditional Turkish houses. Taraklı is a district of Sakarya. Registered buildings within the protected area were determined, and 42 of these 90 buildings with balconies were analyzed under the specified headings. As a result of the analysis, the titles were matched and the registered houses were entered into the table according to their inventory numbers and presented as a typology test.

Keywords: Balcony, Taraklı, Traditional Turkish Houses, Typology.

- **Alıntılama:** Fiçicioğlu, Ş., Halaç, H. H. (2022). Geleneksel Taraklı Evlerinde Balkon Tipoloji Denemesi. Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, 3(5), 33-47.
- **Sorumlu Yazar:** Şennur Fiçicioğlu, Eskişehir Teknik Üniversitesi, sennurfiçicioglu@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0218-4344.

Giriş

Taraklı, Sakarya iline bağlı bir ilçedir. Yapılar eğimli bir arazi üzerine yerleşmiştir. Bölge geleneksel ve tarihi dokusunu korumuştur (Kan, 2009:49). Bu dokunun korunabilmesinin en önemli sebeplerinden biri bölgenin şehir merkezine uzak ve göç almamasıdır. Bu nedenle doku zarar görmeden günümüze ulaşabilmiştir. İlçede 90 adet tescilli yapı vardır. Geleneksel Türk evini yansıtan tescilli yapılar genellikle 2 katlı, ahşap çatki sistemlidir (Okutan, 2007). Osmanlı kenti örneği oluşturan doku içerisinde konutlar, camiler, eğitim yapıları, hamam, çeşme, han ve kamu yapıları bulunmaktadır. İlçe birinci derece sit alanıdır. 97 konut, 5 camii, bir kültür ev, bir hamam, 2 çeşme ve 2 çınar olmak üzere 108 anıtsal değerli eser bulunmaktadır (Kan, 2009:62).

Taraklı geleneksel evlerine bakıldığında dikkat çeken unsurlardan biri balkonlardır. Genellikle her evde, farklı konum ve açıklıklarda, farklı malzeme ve süslemelerle, farklı çatı birleşimleriyle dokuya zenginlik kazandırdığı görülmektedir. Balkon, 'gibbo' kelimesinden gelir. Gibbo ise çıkıntı, kambur anlamlarına gelmektedir (Şenyurt, 2016:88). Arseven balkonu, 'pencere önündeki korkuluklu veya parmaklıklı çıkma teras' olarak tanımlamaktadır (Arseven, 2017:43). Hasol ise yapıda üst katlarda çıkma yapan çevresi korkuluklu yer olarak tanımlamıştır (Hasol, 2010:67). Balkonun 'çıkma' unsuruyla birlikte tanımlandığı görülmektedir. Çıkma ise Türk evlerinde zamanla hane nüfusunun artması, yeni mekan ihtiyaçları gibi sebeplerle evin dışına uzanan eklerdir. Türk evi dokusunun bilinen dar ve samimi sokak görüntüsünü tamamlayan unsurlardan biridir (Özel, 2019:5). Çıkmalar mekanın daha çok ışık almasını, üst kat planının genişlemesini ve alan kazanılmasını, iç-dış ilişkisini ve buna bağlı olarak manzara seyrini sağlamaktadır (Burkut, 2019:35). Kimi zaman balkon ve cumba terimleri birbirinin yerine kullanılmaktadır. Cumba, çıkmanın etrafı örülü ve üç tarafı pencereli halidir. Boyutları küçüldükçe 'şahnişin' olarak da isimlendirilmektedirler (Çetin, 2006:19).

19. yüzyıl sonlarına doğru Osmanlı konut mimarisinde balkonların cumbaların yerini almaya başladığı görülmektedir. İç ve dış arasında geçiş mekanı olan fakat kapalı mekan olmaya devam eden cumbalar yerine hem içeride hem dışarıda olmayı açık alanla sağlayan balkonlar tercih edilmeye başlamıştır (Kolay, 2021:1065).

Bu bağlamda geleneksel evlerde karşılaşılan balkonlar, çalışma boyunca Taraklı geleneksel evler örneklemini üzerinden incelenmiştir. Taraklıda yer alan tescilli 90 konut üzerinden balkon içeren 42 tanesi belirlenmiştir. Bu konutlardaki balkonların çevreyle ilişkisi, balkonun bulunduğu kat, balkonun cephedeki konumu, girişle ilişkisi, balkonun çıkma durumu, çatı ilişkisi, taşıyıcı özellikleri ve malzemesi alan çalışması yapılarak analiz edilmiştir. Analizler sonucunda belirlenen başlıklar eşleştirilerek Taraklı Geleneksel evlerinde balkon tipolojisi elde edilmesi amaçlanmıştır.

Geleneksel Taraklı Evleri Mimari Özellikleri

Taraklı, bulunduğu Sakarya ilinin merkezine uzak bir konumdadır. Yapıların engebeli ve eğimli bir alana kurulduğu görülmektedir. Topografik şartlardan dolayı yapılar eğime uygun ve kademeli şekilde yerleşim tercih edildiği görülmektedir (Özkan, 2008:2). Coğrafi şartlardan

dolayı ise sık yapılanma ve geniş saçaklar karşımıza çıkmaktadır. Yapıların ahşap, taş veya ahşap karkas arası kerpiç dolgu ile üretildiği görülmektedir (Çetin,2015:146).

Taraklı merkezinde çarşı ve Yunus Paşa Cami bulunmaktadır. Bu yapılar çevresinde konut yerleşimleri ve dükkanlar yoğunlaşmıştır. (Özkan, 2008:17).

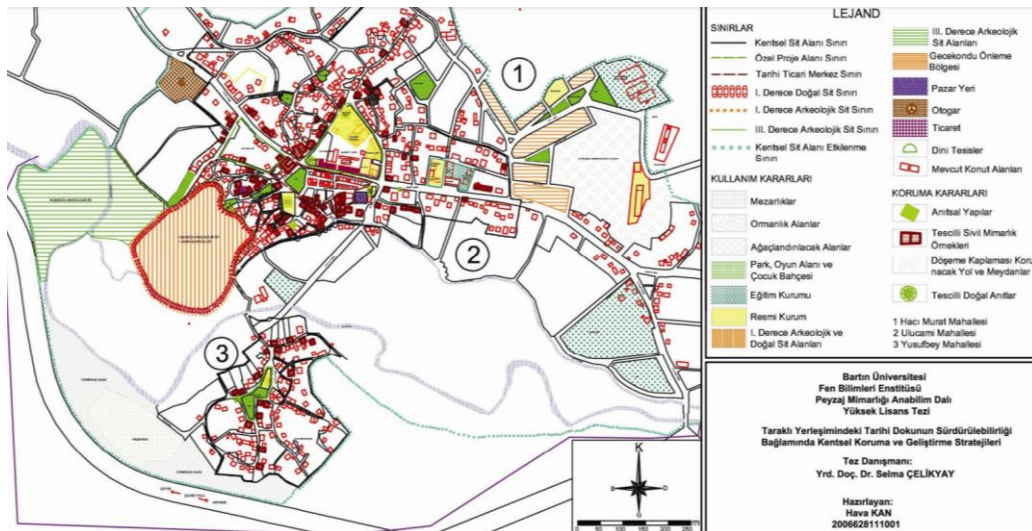

Görsel 1. Taraklı Genel Görünüm, 2009

Görsel 2. Taraklı Genel Görünüm, 2022

Kentsel sit alanı içerisinde 90 adet tescilli yapı bulunmaktadır (Görsel 3). Bu yapılardan birçoğu restore edilmiş olsa da bir kısmı atıl halde beklemektedir (Özkan, 2008:45).

Görsel 3. Taraklı Koruma Amaçlı İmar Planı Üzerinde İşaretili Tescilli Yapılar (Hava Kan'ın tezinden alınmıştır).

Yapıların geleneksel Türk evlerindeki gibi genellikle 2 katlı olduğu görülmektedir. Giriş katı hizmet katı olarak kullanılmakta, üst katlar yaşam katı olarak değerlendirilmektedir. Giriş katı sofaya açılmaktadır. Odalar üst katlara yerleştirilmiş ve genellikle hayatla birleştirilerek ortak mekan oluşturmaya çalışılmıştır (Özkan, 2008:46).

Görsel 4. Taraklı Geleneksel evleri.

Evlerin temel plan unsurları taşlık/bahçe/avlu, merdivenler, odalar ve sofa olarak tanımlanabilir. Mekan içinde sabit mobilyalar bulunmaktadır. Bunlar sedir, yüklük, dolap gibi elemanlardır (Pamir ve Yücel, 2004:72).

Tipik bir geleneksel Türk evi özelliklerini yansıtan taraklı evlerinin mimari özellikleri topoğrafya ve iklim koşullarının da etkisiyle anlatıldığı gibi şekillenmiştir. Eğime uygun yerleşim, mahremiyet ve manzara gözetilerek bırakılan açıklıklar, çıkmalar ve saçaklar tüm bu anlatılanlara örnek unsurlardandır. Bu bağlamda balkonlar genel mimari unsurlar üzerinden tanımlanmaya ve analiz edilmeye çalışılmıştır.

Geleneksel Taraklı Evlerinde Balkon

Balkon Bulunan Yapıların Özellikleri

Taraklı ilçesinde balkon içeren 42 adet tescilli yapı bulunmaktadır. Bu yapıların çevreyle kurduğu ilişki analiz edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1
Balkon Çevre İlişkisi

Çevre İlişkileri	
Avlu Sokak Ara Kesitinde	Sokakta
	
24 (%57.1)	18 (%42.9)
Toplam : 42 (%100)	

Yapılar iki tipte ilişki kurmaktadır. Birinci durum avlu sokak ara kesitinde bulunma durumudur (Görsel 5, soldaki fotoğraf). İkinci durum ise yapının direkt sokakla ilişki kurduğu, geçiş alanının olmadığı ilişki biçimidir (Görsel 5, sağdaki fotoğraf). Genelde balkon içeren yapıların %57.1 oranla avlu sokak ara kesitinde yer aldığı, direkt sokakla birebir ilişki kurmadığı görülmektedir.

Görsel 5. Taraklı Geleneksel evleri bahçe ve sokak ilişkisi örneği.

Balkon içeren 42 yapının kat sayılarına bakıldığında zemin ve bir kat içeren 16 yapı, zemin ve 2 kat içeren 11 yapı, bodrum zemin ve 1 kat içeren 15 yapı olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2

Balkon İçeren Yapılarda Kat Sayısı Dağılımı

Yapı Kat Sayıları			
Z+1	B+Z+1	Z+2	
16 (%38.1)	15 (%35.7)	11 (%26.2)	TOPLAM: 42 (%100)

Balkonların bulunduğu kat analiz edildiğinde balkonun genellikle 1. Katta konumlandırıldığı görülmektedir (Tablo 3). Yalnızca 3 yapıda balkonun her iki katta da devam ettiği durum vardır (Görsel 6).

Tablo 3

Balkonun Yapıda Bulunduğu Kat

Balkonun Bulunduğu Kat			
1.kat	2.kat	Zemin ve 1. Kat birlikte	
31 (%73.8)	8 (%19.1)	3 (%7.1)	Toplam: 42 (%100)

Görsel 6. Balkonun her iki katta da devam etme durumu

Balkon bulunduran 42 yapının mimari özellikleri değerlendirildiğinde çoğunlukla sokakla birebir ilişki kurmayan, tek katlı yapılar olduğunu söylemek mümkündür. Bu yapılarda balkon genellikle 1. Katta konumlandırılmıştır.

Balkonun Cephedeki Yeri

Balkonun cephedeki konumuna bakıldığında yalnızca tek katta balkon bulunduran 39 yapı vardır. İki katta balkonun devam ettiği yalnızca 3 örnek bulunmaktadır (Tablo 4).

Tablo 4

Balkonun Yapıdaki Konumu

Balkonun Konumu	
Tek katta balkon	Üst katta balkon
39 (%92.9)	3 (%7.1)
Toplam: 42 (%100)	

Balkonun cephedeki konumuna bakıldığında 41 tanesinin merkez aksında konumlandığı görülmektedir (Tablo 5). Yalnızca 1 yapının balkonu köşesinde konumlanmaktadır (Görsel 7).

Tablo 5

Balkonun Cephedeki Yeri

Cephedeki Yeri	
Köşesinde	Merkez Aksında
1 (%2.4)	41 (%97.6)
Toplam: 42 (%100)	

Görsel 7. Balkonun yapının köşesinde konumlanması örneği

Görsel 8. Balkonun merkez aksında konumlanması örneği

Balkonun Giriş İlişkisi

Balkon giriş ilişkisi analiz edildiğinde balkonun kapı üzerinde bulunduğu 9 yapı örneği bulunmuştur. Yapıların büyük çoğunluğunda balkonun kapı üzerinde ve merkez aksında yer aldığı görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6

Balkon - Giriş İlişkisi

Balkon ile Giriş Kapısı İlişkisi		
Kapı Üzerinde Olan	Kapı Üzerinde Olmayan	
		
33 (%78.6)	9 (%21.4)	Toplam: 42 (%100)

Görsel 9. Balkonun kapı üstünde konumlanması örneği

Görsel 10. Balkonun kapı üstünde konumlanmaması örneği

Balkon Çıkma Kurguları

Balkon bulunduran 42 tescilli yapıda balkon çıkma ilişkileri 2 başlıkta incelenmiştir. İlk olarak yapının balkon bulunduran cephesinde çıkma durumu analiz edildiğinde yapıların çoğunda sadece balkonun çıkma yaptığı görülmektedir (Tablo 7). Yalnızca 9 yapıda balkon bulunan katta farklı mekanların da çıkma yaptığı görülmektedir. Balkon bulunan katın tamamen çıkma olduğu yalnızca 2 durum vardır (Görsel 11).

Tablo 7

Balkon Yapı İlişkisi (Çıkma Durumları)

	Çıkma Durumları		
	Sadece balkon çıkma yapmış	Balkon bulunan katta bazı mekanlar çıkma yapmış	Balkon bulunan katta tüm mekanlar çıkma yapmış
	31 (%73.8)	9 (%21.4)	2 (%4.8)
	Toplam: 42 (%100)		

GörSEL 11. Balkon bulunan katın tamamının çıkma olması örneği

İkinci başlık olarak balkonun çıkma durumu incelenmiş ve 3 farklı durum olduğu tespit edilmiştir (Tablo 8). İncelenen yapılarda balkonların 26'sı %61.9 oranla yarı çıkma yarı gömme şeklindedir. Balkonun tamamen çıkma şeklinde olduğu 12, gömme olduğu ise 4 yapı bulunmaktadır (GörSEL 12,13,14).

Tablo 8

Balkon Çıkma Durumları

Balkonun Çıkma Durumları			
Çıkma Balkon	Yarı Çıkma Yarı Gömme Balkon	Gömme Balkon	
12 (%28.5)	26 (%61.9)	4 (%9.6)	Toplam: 42 (%100)

GörSEL 12. Çıkma balkon örneği

GörSEL 13. Gömme balkon örneği

GörSEL 14. Yarı çıkma yarı gömme balkon örneği

Balkon Çatı İlişkisi

Balkon çatı ilişkisi incelendiğinde 4 farklı durum tespit edilmiştir (Tablo 9). Yapıların 3'ünde balkonlar çatıyla ilişki kurmamakta ve çatıya etki etmemektedir (GörSEL 15). Yapıların 9'u sadece saçak ile balkonla ilişki kurmakta ve balkona gölgelik oluşturmaktadır (GörSEL 16). Yapıların çoğunda %52.4 oranla balkon üstü alınlıklı çatı ile birleşmektedir (GörSEL 17). Son olarak 8 yapının balkonu çatı ile birleşmiş ve cihannüma olarak vurgulanmıştır.

Tablo 9
Balkon Çatı İlişkisi

Çatıya etki etmeyenler	Balkon Çatı İlişkisi			Cihannüma ile Vurgulananlar	Toplam: 42 (%100)
	Sadece Saçakla etki edenler	Alınlıklı Çatı Şekillenışıyle Etki Edenler			
3 (%7.1)	9 (%21.4)	22 (%52.4)	8 (%19.1)		

Görsel 15. Çatı balkon ilişkisinin olmadığı duruma örnek

Görsel 16. Saçak-balkon ilişkisi örneği

Görsel 17. Alınlıklı çatı-balkon ilişkisi örneği

Balkon Taşıyıcı Sistem İlişkisi

Balkon taşıyıcı sistemleri incelendiğinde yapıların çoğunluğunda balkonun iki dikmeli kurgulandığı görülmektedir (Tablo 10). Yalnızca 1 örnekte 4 dikme bulunmakta, dikmesiz ve 3 dikmeli örnekler de nadiren rastlanmaktadır. (Şekil 17,18).

Tablo 10

Balkon Taşıyıcı Sistem Analizi

Balkon Dikme Sayıları				
dikmesiz	2 dikmeli	3 dikmeli	4 dikmeli	
4 (%9.5)	34 (%81)	3 (%7.1)	1 (%2.4)	Toplam: 42 (%100)

Görsel 17. 4 dikmeli balkon örneği

Görsel 18. 2 dikmeli balkon örneği

Balkon Süslemeleri

Payandalar ve balkon ilişkileri incelendiğinde çıkma altı payandası içeren 26 balkon bulunduğu görülmektedir. Balkon üstü payandası içeren 40 yapıda 3 farklı durum bulunmaktadır (Tablo 11). Payandanın alınlıktan kopuk olduğu yalnızca 1 örnek tespit edilmiştir. Payandanın alınlıksız olduğu 6 durum varken (Şekil 20), payandanın alınlıkla bütünleştiği (Şekil 21) 33 örnek bulunmaktadır.

Tablo 11

Balkon payanda ilişkileri

Balkon payanda ilişkisi			
Çıkma altı payandası	balkon üstü payandası alınlıkla bütünleşmiş	Balkon üstü payandası alınlıktan kopuk	Balkon üstü payandası alınlıksız
26	33	1	6

GörSEL 20. Balkon üstü payandası alınlıksız olan yapı örneği

GörSEL 21. Balkon üstü payandası alınlıkla bütünleşmiş yapı örneği

Balkon Yapı Malzemeleri

Balkon yapı malzemesine bakıldığında tamamının ahşap malzeme ile yapıldığı görülmektedir. Balkon korkuluk malzemesi incelendiğinde %85.7 oranla ahşap malzeme kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 12

Balkon malzemeleri

Balkon Yapı Malzemeleri			
Malzeme		Korkuluk Malzemesi	
Ahşap	Demir	Ferforje	Ahşap
42 (%100)	0	6 (%14.3)	36 (%85.7)

Geleneksel Taraklı Evleri Balkon Tipoloji Denemesi

	Balkon ile Giriş Kapısı İlişkisi			Balkon Çatı İlişkisi			Süsleme			balkonun yapı malzemesi	
	Kapı Üzerinde	Sadece Saçakla Etki Edenler	Ainlikli Çatı Şekillenmiş Etki Edenler	Cihannüm a ile vurgulananlar	çıkma altı payandası	balkon üstü alınlıkla bütünlüştürmüş	balkon üstü payandası alınlıksız	ferforje	ahşap		
z+1	87, 234, 533, 684, 824, 146,174,55,58,321,111	55,686	87, 234, 533, 684, 824, 85,146,174,58,321,111,634	737,174, 686,736	533,684, 85,174,321,736,6,634	87, 234, 533, 684, 737, 824, 85, 146,174,55, 58,321,111,634	686,736	146,55	87, 234, 533,684, 824, 85,174,58 686,321,736, 111,634		
b+z+1	216,681,576,621,73,120,685,261,324,326,408,875,870,871	216,73,120, 685,408	681,576,621,54,1,261,324,875,870,871	73,120,685,261,324,326,408,875,870,871	120,541,685,261,324,326,408,875,870,871	216,681,576,621,120,541,261,324,875,870,871	326,408	576, 120	216,681,621,73,541,685,261,324,326,408,875,870,871		
z+2	542,726,298,659,24,212,59	726,298	542,673,625,65,9,683,725,224,2,12,59		542,673,625,298,659,24,212,59	542,673,625,659,683,725,224,212,59	726,298	726,659	542,673,625,298,683,725,224,212,59		
Yapı ile Balkon ilişkisi (Çıkma Durumu)	234, 533, 684, 824,146,174,55,58,321,111,216,681,576,621,73,120,685,261,324,326,408,875,870,224,212,59	55,216,73,120,685,408	234, 533, 684, 824,146,174,58,321,111,681,576,621,261,32,4,875,870,625,7,25,224,212,59	737,174, 736,73,685,261,120	684,533,174,321,736,120,685,261,324,326,408,875,870,9	234, 533, 684, 737,824, 146,174,55,58,321,111,216,681,576,621,1,111,216,681,576,621,120,261,324,875,870,625,725,212,59			234, 533, 684, 824,174,58,321,736,111,216,681,621,73,685,261,326,408,875,870,625,725,224,212,59,9,324		
Balkon Bulunan Katta Bazı Mekanlar Çıkma Yapmış	871,542,726	686,726	85,541,871,542,673,683,634	686	85,871,542,673,683,634	85,541,871,542,673,683,634	686,726	726	85,686,541,871,542,673,683,634		
çıkma	234,146,174,58,321,216,576,261,324,542,726	216,726	234,146,174,58,321,576,261,324,542,625	174,261	174,261,324,542,625,321	234,146,174,58,321,216,576,261,324,542,625	726	146,576,726	234,174,58,321,216,261,542,625,324		
balkonun çıkma durumu	87, 533, 694, 824, 111,73,120,685,326,408,875,870,871,298,659,224,212,59	686,73,120, 685,408,298	87, 533, 684, 824, 85,111,541,875,870,871,673,65,9,683,725,224,2,12,59,634	686,736,73,685,120	684,533, 85,736,120,685,261,324,326,408,875,870,871,673,65,9,683,725,212,59,634	87, 533, 684, 824, 85,111,541,875,870,871,673,65,9,683,725,212,59,634	686,736,326,408,298	120,659	87, 533, 684, 824, 85,686,736,111,73,541,685,326,408,875,870,871,673,298,683,725,224,212,59,634		

Sonuç

Geleneksel taraklı evleri merkeze uzak olması, mevcut halkın yaşantısı, göç almaması gibi sebeplerle günümüze kadar tarihi ve mimari dokusunu bozmadan gelebilmiştir. Bu bağlamda dönem özelliklerini iyi yansıtan tipik bir Osmanlı kenti örneklemini oluşturmaktadır. Osmanlı kentlerinde 19. Yüzyıldan itibaren dikkat çeken unsurlardan biri balkonlardır. Dolayısıyla balkon, Taraklı geleneksel evleri için de önemli bir öğedir. Birçok yapıda bulunan balkonlar mimari unsurlarla ilişki biçimlerine göre farklılaşmakta ve bir tipoloji oluşturmaktadırlar.

Çalışma boyunca incelenen balkon içeren 42 tescilli yapı, öncelikle balkon ve çevre ilişkisine göre değerlendirilmiştir. Balkon bulunduran yapıların çoğunda yapı sokakla birebir ilişki kurmamaktadır. Bu bağlamda balkon ihtiyacı doğduğu ve çevreyle ilişkiyi kuvvetlendiren bir öğe olarak balkon tercih edildiği söylenebilir.

Balkon bulunduran yapılarda, balkon yapıların genellikle 1. Katında bulunmaktadır. Zemin kat çıkmalarının sokak ilişkisi mahremiyeti zedeleyeceği gibi sokaktaki kullanıcıların da yer hakkını alacaktır. 1. Kat ve üstü durumlar ise sokakla ilişki kurmakta zayıflayacağı için 1. Katın tercih edildiği gözlemlenmektedir. Balkonlar genellikle yalnızca bir katta ve merkez aksında bulunmaktadır. Giriş genellikle merkez aksında yer aldığı için balkonlar da genellikle giriş ve kapı üstünde konumlanmaktadır.

Balkon içeren 42 tescilli yapıda %73.8 oranla çoğunlukla sadece balkon çıkma yapmıştır. Balkonun kendisi ise %61 oranla yarı çıkma yarı gömme şeklinde konumlanmıştır. Balkon çatı ilişkisine bakıldığında en sık rastlanılan durum balkonun alınlık ile çatıyla birleşmesi durumudur. Yalnızca %7'si çatıya herhangi bir şekilde etki etmemektedir.

Balkon taşıyıcı sistemine bakıldığında genellikle 2 dikmeli olduğu görülmektedir. 4 dikmeli olan yalnızca 1 yapı bulunmaktadır. Balkon payandalarına bakıldığında ise balkon altı payandası bulunan 26 yapı vardır. Balkon üstü payandaları kendi içlerinde alınlıktan kopuk, alınlıksız ve alınlıkla bütünleşmiş olmak üzere gruplandırılmıştır.

Balkon yapı malzemelerine bakıldığında tüm yapılarda balkonun ahşap olduğu görülmektedir. Yalnızca balkonun korkuluk malzemesi değişmektedir. %85 oranla korkuluk malzemesi ahşap kullanılmıştır.

Taraklıda bulunan 90 tescilli yapıdan balkon bulunduran 42 yapı tespit edilmiş ve detaylı analiz edilmiştir. Bu bağlamda taraklı geleneksel evlerinin balkon tipolojisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Taraklı geleneksel evlerinde yer alan balkon tipolojisinin 1. Katta, merkez aksında, giriş üstünde, sadece balkon çıkma yapacak şekilde yarı çıkma yarı gömme durumunda, alınlık ile çatıya birleşen, 2 dikmeli, ahşap malzemeli olduğu ortaya konmuştur.

Kaynaklar

- Arseven, C. (2017). Osmanlı Dönemi Mimarlık Sözlüğü İstîlâhât-ı Mi'mâriyye. (çev. Şeyda Alpay). İstanbul:Kaknüs.
- Battalgazi Pamir, A., Yücel, A. (2005). Osmaneli'nde Sosyo-Ekonomik Değişimlerin Konut Tipolojisine Etkileri. *İtüdergisij/A Mimarlık, Planlama, Tasarım*. 4(2), 70-78.
- Burkut, E. B. (2019). Türk Evinin Mimari Özellikleri. *Kültürel, Mimari ve Sosyal Hayatımızın Tanıkları: Türk Evleri*, 24-45.

- Çetin, Y. (2006). Geleneksel Türk Evinde Cumba. *Sanat Tarihi Dergisi*, 15 (2), 18-27.
- Çetin, Y. (2015). Geleneksel Sakarya Evlerinde Bezeme. *Karadeniz Araştırmaları*, 48, 143-164.
- Hasol, D. (2010). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi.
- Kan, H. (2009). *Taraklı Yerleşimindeki Tarihi Dokunun Sürdürülebilirliği Bağlamında Kentsel Koruma ve Geliştirme Stratejileri* (Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Kolay, E. (2021). Batılılaşma Dönemi Osmanlı Mimarlığında Bir İktidar İmgesi: Balkon. *Mimarlık ve Yaşam*, 6 (3), 1063-1080.
- Okutan (2007). *Alternatif Turizmin Yeni Adresi Sakarya*. Sakarya: Sakarya Valiliği, Seçil Ofset Matbaası.
- Özel, Y. (2019). Türk Evinde Sokağa Uzanan İç Mekânlar: Çıkmalar. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 3(1), 143-160
- Özkan, S. (2008). *Taraklı'nın Fiziksel ve Tarihsel Dokusu, Sivil ve Anıtsal Mimarlık Örnekleri Hacı Rifatlar Konağı Restorasyonu* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şenyurt, O. (2016). İnşa Kuralları, Mimari Algı ve Mekan Kullanımı Bağlamında Osmanlı Toplumunda "Cumba"/ "Şahnişin". *Mimarlık ve Yaşam*, 1 (1), 87-103.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1. Hava Kan Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Görsel 2. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 3. Hava Kan Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Görsel 4. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 5. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 6. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 7. Hava Kan Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Görsel 8. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 9. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 10. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 11. Hava Kan Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Görsel 12. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 13. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 14. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 15. Hava Kan Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Görsel 16. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 17. Hava Kan Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Görsel 18. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 19. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 20. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.
- Görsel 21. Şennur Fıçıoğlu Arşivi, 2022.